



### Литература:

1. Официальный монитор РМ № 160-162 от 07.09.2010 г.
2. Официальный монитор РМ № 3-6 от 16.01.2009 г.
3. Официальный монитор РМ № 131-138 от 29.05.2015 г.
4. Комментарий к Гражданскому процессуальному кодексу Российской Федерации (постатейный), под общ. ред. Тумановой Л.В., Москва, 2014 г., стр. 934
5. Официальный монитор РМ № 130-134 от 21.06.2013 г.
6. Официальный монитор РМ № 54-55 от 21.08.1997 г.
7. Официальный монитор РМ Специальный выпуск от 03.10.2006 г.

## CLASIFICAREA SISTEMELOR DE SOLUȚIONARE A LITIGIILOR CE DECURG DIN CONTRACTE DE MUNCĂ SPORTIVE

Gheorghe Sorin SLABU,  
Doctorand, USEM

### SUMMARY

Labor disputes, regardless of the type of work performed must have an identical procedure, unified throughout the country, it being able to include mediation, arbitration and court without discrimination.

**Keywords:** labor relations, legal system, litigation, arbitration

### REZUMAT

Litigiile de muncă, indiferent de felul muncii prestate, trebuie să aibă o procedură identică, unică de soluționare pe întreg teritoriul țării, aceasta putând include medierea, arbitrajul și instanța judecătorească, fără discriminare.

**Cuvinte-cheie:** raporturi de muncă, sistem juridic, litigii, arbitraj

**Introducere.** Complexitatea raporturilor care se creează între sportivul angajat și clubul sportiv angajator, dar și evoluția rapidă a acestora au determinat o reacție a statului cu privire la acest fenomen, fiecare încercând, mai mult sau mai puțin, să își stabilească o legislație coerentă, clară, care să nu lase loc interpretărilor și în cadrul căreia să se țină cont de faptul că sportivul este un angajat care efectuează o anumită muncă, chiar dacă aceasta este una atipică.

Acest caracter atipic al muncii atrage după sine un caracter atipic pentru contractul de muncă, iar apoi un caracter atipic pentru modul de soluționare a litigiilor ce pot să apară în urma încheierii unor astfel de contracte.

Modurile diferite de soluționare a litigiilor născute din astfel de contracte atipice de muncă încearcă să țină cont de durata scurtă a perioadei în care sportivul poate să muncească, de respectul pentru viața privată a acestuia, precum și de interesele federațiilor sportive în limitele competențelor delegate.

În urma cercetărilor efectuate am reușit identificarea și clasificarea sistemelor de soluționare a litigiilor în sisteme *mixte* și sisteme *unitare*, după cum procedurile se desfășoară atât în fața instanțelor

statale și a celor arbitrale, cât și numai în fața uneia dintre acestea.

Scopul prezentului studiu este de a sublinia importanța contractelor de muncă sportive și de a adapta legislația în domeniu în ceea ce privește modul de soluționare a litigiilor ce rezultă din astfel de contracte.

**Materiale utilizate și metode aplicate.** În prezentul studiu au fost consultate lucrări din literatura de specialitate, manuale, precum și legislația aferentă. Pentru atingerea scopului, au fost aplicate următoarele metode de cercetare științifică: analiza sistemică, comparată, sinteza, metoda deductivă.

**Rezultate obținute și discuții.** Orice activitate de muncă efectuată are la bază un contract, iar încheierea contractului respectiv dă naștere unor drepturi și obligații reciproce, iar prin încheierea contractului se stabilește și o anumită procedură ce trebuie respectată atunci când sînt încălcate dispozițiile contractuale.

În privința contractelor de muncă încheiate de sportivi, dispozițiile privitoare la modul de soluționare a litigiilor ce decurg din astfel de contracte sînt diferite de la o țară la alta și competența de soluționare aparține unor sisteme mixte, formate din instanțe statale și arbitrale, sau unitare, formate din orga-



nisme arbitrale cu atribuții jurisdicționale.

**Sistemele mixte**, din punctul nostru de vedere, sînt acele sisteme care fac o delimitare între litigii, atunci cînd vorbim de cele care rezultă din contractele de muncă ale sportivilor și care permit justiției statale să intervină ori de cîte ori este vorba despre litigii ce aparțin strict dreptului muncii, și litigiile specifice sportive-disciplinare.

**Franța** este una dintre țările care are un sistem mixt de soluționare a litigiilor din domeniul sportiv, în cadrul căruia competența de soluționare a litigiilor ce privesc relațiile de muncă ale sportivilor sînt considerate de ordine publică, prin aplicarea dispozițiilor art. L.1411-4 din Codul muncii francez, fiind atribuită jurisdicției „prud’homale”, aceasta excluzînd posibilitatea de a recurge la arbitraj [1, p. 146].

Sistemul legislativ francez este unul care stabilește într-un mod imperativ soluționarea litigiilor ce țin de relațiile de muncă de către instanțele statale, iar litigiile sportive – de către organismele arbitrale. Această separare, delimitare de atribuții, stabilită de Codul muncii și de codul sportiv respectă principiile de ordine publică, permițînd controlul din partea statului în cadrul strict al relațiilor de muncă și aplicarea aceluiași dispoziții legale, pentru identitate de rațiune, muncitorii, indiferent de felul muncii desfășurate, sînt egali.

Codul de procedură civilă francez stabilește de asemenea, la art. 879, dispoziții specifice pentru instanțele care se ocupă cu problemele de muncă, în materie „prud’homale”, iar soluționarea litigiilor de muncă făcîndu-se potrivit dispozițiilor cuprinse în Codul muncii francez, care în cuprinsul lor nu fac diferențe între angajați, aceștia beneficiînd de aceeași protecție din partea statului [2].

Litigiile ce decurg din activitatea profesională sportivă sînt atribuite spre soluționare comisiilor cu

activitate jurisdicțională constituite în cadrul federațiilor de profil și ligilor profesionale, între care există o ierarhie bine stabilită și o procedură în cadrul căreia se încearcă soluționarea conflictelor apărute [1, p. 76-78].

Cu toate acestea, există și în Franța, așa cum relatează doctrina, comisii judiciare în cadrul federațiilor care au atribuții mult mai largi decît cele disciplinare, avînd o competență lărgită atît în materie disciplinară, cît și în materie nedisciplinară [3, p. 384].

În ceea ce privește recunoașterea sau învestirea cu formulă executorie a hotărîrilor pronunțate în materie de arbitraj, în Codul de procedură civilă francez – Livre IV. L’arbitrage – nu există nicio prevedere specială în materie de arbitraj sportiv, hotărîrile fiind obligatorii, executorii în virtutea puterii sportive recunoscute și acceptate prin actele de achiesare la federația de profil.

În urma analizei coroborate a dispozițiilor legale în vigoare, considerăm că:

- sistemul francez face diferențiere clară între litigii de muncă și litigii sportive, iar competența stabilită este una exclusivă și de ordine publică, care nu permite imixtiunea sportului în muncă;

- făcînd această diferențiere, sistemul francez protejează în mod egal angajații, indiferent de felul muncii prestate, stabilind reguli de procedură cu caracter unic și aplicabilitate generală;

- lipsa de prevedere a unei distincții, în dispozițiile Codului de procedură civilă francez, cu privire la *arbitraj sportiv – arbitraj comercial* poate crea o confuzie prin aplicarea dispozițiilor referitoare la *procedura exequaturului* tuturor hotărîrilor arbitrale, fără a face distincție, apelînd la forța coercitivă a statului.

În **Italia**, prin dispozițiile legale în vigoare au fost identificate trei tipuri de raporturi litigioase ce

pot să apară în domeniul sportiv și există [4]:

1. Raporturi de natură financiară între sportiv, club și orice alte persoane sau societăți afiliate în cadrul federației, sînt atribuite pentru soluționare instanțelor statale, fără a aduce atingere, însă posibilității de soluționare pe calea arbitrajului, dar pentru aceasta este necesar un contract între părți.

2. Raporturi litigioase ce rezultă din nerespectarea regulilor tehnice-sportive sau disciplinare, nu pot în niciun caz să fie soluționate de instanțele statale, ci numai de organele arbitrale ale federației și de tribunalele sportive.

3. Pentru orice ale litigii, organele interne ale federației, iar după epuizarea acestora – Tribunalul Administrativ Regional Lazio, acesta avînd competența exclusivă [3, p. 427-428].

Sistemul italian, după cum putem observa, respectă într-o oarecare măsură clasificarea litigiilor, funcțiile instituțiilor statale și ordinea publică instituită prin lege, recunoscînd în același timp o autonomie a sistemului sportiv.

Sistemul italian și cel francez sînt sisteme funcționale diferite, fiecare dintre ele avînd elemente care, în parte, justifică existența sistemului jurisdicțional autonom, dar între care există diferențe cu privire la supremația sistemelor stabilite. Astfel, în Franța există o administrare publică a sportului, neavînd intenția de a renunța la aceasta în favoarea administrației private, iar în Italia au loc încă discuții cu privire la raportul dintre sistemul juridic statal și sistemul jurisdicțional sportiv, primul fiind considerat originar suveran, deoarece sportul, atunci cînd vorbim de profesioniști, nu reprezintă doar o activitate de plăcere, pentru ei această activitate este o muncă, o ocupație exclusivă, din care ei obțin resursele necesare pentru existență [5, p. 145].

**Belgia** este o altă țară care a adoptat un sistem mixt de soluțio-



nare a litigiilor ce decurg din contracte sportive de muncă, dar în care hotărârile pronunțate de organele arbitrale federale sînt supuse controlului instanțelor ordinare [3, p. 255].

Un element important al sistemului belgian este faptul că sportivilor și cluburilor, în momentul încheierii contractelor de muncă, le este interzis să introducă clauza compromisorie prin care să se stabilească anticipat competența arbitrală pentru soluționarea litigiilor ce decurg din respectivele contracte, dar nimic nu împiedică părțile să încheie un acord de compromis după apariția litigiului [6, art. 9].

Interdicția stabilită prin lege de a introduce clauza compromisorie este un element important, care în momentul încheierii contractului de muncă între sportiv și club asigură egalitatea dintre cele două părți și totodată exprimarea unui consimțămînt liber și nevițiat.

Avem așadar un control al hotărîrilor pronunțate de către organele arbitrale federale și interdicția de a introduce *ab initio* clauza compromisorie. Acestea sînt două elemente importante care arată că, în Belgia, sistemul sportiv este unul autonom, și nu unul separat, iar în limitele autonomiei acordate poate fi controlat de către sistemul statal de justiție.

Un alt aspect important pentru sistemul de soluționare al litigiilor din Belgia este acceptarea soluționării litigiilor prin metode de alternativă în domeniul sportiv, ADR (alternative dispute resolutions), care le permite părților implicate să rezolve litigiul pe cale amiabilă înainte de investirea curții [3, p. 268].

Totuși, datorită evoluției relațiilor ce se stabilesc între sportivi și cluburile sportive, precum și datorită dezvoltării aspectului economic al sportului profesionist, considerăm că și în cadrul sistemului de soluționare a litigiilor ce decurg din contractele de muncă sportive, în Belgia se pot efectua anumite

modificări care să le permită persoanelor implicate să apeleze la instituții specializate ale statului, dar care să ofere soluții ce vor respecta anumite termene, taxe acceptabile, precum și confidențialitatea *cauzelor pendinte*.

În **Rusia**, sistemul sportiv este văzut la fel ca și în celelalte țări – un sistem complex interdisciplinar, care cuprinde dispoziții din mai multe domenii ale dreptului și care, datorită multitudinii de norme adoptate, ar putea duce la un moment dat la norme care se contrazic reciproc, iar aceasta ar afecta procesul juridic. Tot această multitudine de norme are ca efect coliziunea normelor sportive și a celor statale de drept al muncii, scoțînd astfel în evidență tot mai mult imperfecțiunea normelor sportive în domeniul profesionist al sportului [7, p. 11].

Dispozițiile legale cuprinse în Constituția Federației Ruse din 12.12.1993, în Legea federală cu privire la cultura fizică și sport a Federației Rusă, nr. 329 din 04.12.2007, precum și în Codul muncii Federației Ruse, nr. 197 din 30.12.2001, art. 348.1–348.12, oferă informații cu privire la protecția drepturilor angajaților în domeniul sportiv, dar evidențiază și faptul că munca pe care o desfășoară sportivul este o muncă aparte, specială, diferită de munca tradițională, ceea ce face ca și litigiile ce decurg din această activitate să aibă un caracter mixt, unde incidente vor fi de asemenea norme mixte.

La fel ca și în alte țări, există norme adoptate de federațiile sportive interne, care sînt afiliate la federațiile internaționale de profil și care încearcă să completeze lipsurile din legislația internă a Rusiei, făcînd posibilă soluționarea litigiilor de către organele arbitrale sportive, fără a recurge la instanțele statale.

În Constituția Federației Ruse, la art. 45, alin. 2 se arată că toți cetățenii pot să își apere drepturile și libertățile lor, folosind pentru

aceasta orice mijloace care nu sînt interzise de lege, iar la art. 46 garantează protecția juridică a drepturilor personale inalienabile, iar această dispoziție cuprinde și domeniul drepturilor personale ale sportivilor în raporturile care se stabilesc în acest sistem.

Sistemul juridic însă, așa cum este construit, prevede posibilitatea de a apela la sistemul juridic statal, sistemul juridic arbitral, proceduri de mediere, iar din punctul de vedere al Codului muncii, toate persoanele angajate pot să își apere drepturile și libertățile lor de angajați apelînd la sistemul juridic [8, p. 336].

**Germania**, în privința litigiilor de muncă ce rezultă din contractele de muncă sportive, are de asemenea adoptat un sistem mixt, în care litigiile sînt soluționate de tribunalele de muncă, dar anterior sesizării tribunalului există o etapă de conciliere, în care părțile sînt îndreptățite să solicite rezolvarea conflictului în fața comisiei de conciliere din cadrul ligii sportive [3, p. 422]. Toate celelalte conflicte care pot apărea și nu au legătură cu munca sportivului se soluționează de organele arbitrale sportive.

Aceste sisteme, prezentate cu titlu de exemplu, sînt sisteme mixte de soluționare a litigiilor ce decurg din contracte de muncă sportive, dar care nu se aseamănă în mod necesar unele cu altele, în fiecare țară existînd un sistem diferit de soluționare, dar care încearcă să recunoască caracterul de muncă al activității desfășurate de sportiv, cu acceptarea sau recunoașterea suveranității instanțelor statale în ceea ce privește soluționarea conflictelor individuale de muncă.

Acceptarea sau recunoașterea sistemului statal este un act mai mult sau mai puțin liber, în sensul de voință exprimată, dar care este impus de stat prin normele edictate, care au scopul de a proteja angajații la fel pe întreg teritoriul în limitele căruia acționează legile sale.



Sistemele mixte, după cum se poate observa, au anumite elemente prin care statul încearcă să mențină un control al activității juridictionale în domeniul muncii, dar care recunoaște totodată autonomia sistemului sportiv, complexitatea contractelor încheiate de către sportivi și necesitatea specializării jurisdicției în domeniu.

Astfel, avem numeroase dispoziții care ne ajută să ne formăm o părere cu privire la reglementarea din domeniu, și anume: interzicerea clauzei compromisorii, dar acceptarea acordului de compromis, obligativitatea controlului hotărârilor pronunțate în această materie de către instanțele statale, judecarea cauzelor legate de raporturile angajator – angajat de către tribunalul de muncă, dar și existența unor comisii de conciliere în cadrul federațiilor, ligilor sportive, în fața cărora părțile pot încerca soluționarea amiabilă; lipsa de prevedere în dispozițiile procedurale civile a exequaturului în materie de arbitraj sportiv, ceea ce duce pe cale de consecință la imposibilitatea executării forțate, iar toate acestea nu fac altceva decât să reclame o reglementare corespunzătoare, lipsită de echivoc.

După cum menționam, fiecare sistem are elemente importante care ne pot ajuta la formarea unui punct de vedere comun, care să ajute la protejarea drepturilor sportivilor angajați, încercându-se perfecționarea legislației din domeniu, datorită evoluției rapide a relațiilor sociale în domeniu, aspectelor economice, deloc neglijabile, dar având în vedere și specificitatea domeniului sportiv.

Caracteristici ale sistemelor mixte:

1. În cadrul lor se recunoaște supremația sistemului statal, ceea ce are drept consecință conformarea normelor sportive cu legislația statului. Această supremație a sistemului statal nu înseamnă monopol, ci doar posibilitatea ca statul, în

limitele legii, să poată controla activitatea ce se desfășoară în cadrul relațiilor de muncă dintre sportivi și cluburile sportive și soluționarea eventualelor litigii din domeniul muncii. Supremația sistemului statal nu exclude, dar nici nu presupune folosirea unor mijloace de alternativă de soluționare a litigiilor de muncă, ci oferă instanțelor statale posibilitatea să verifice modul în care a fost soluționat conflictul și să intervină ori de câte ori este necesar, pentru protejarea drepturilor angajaților.

2. Sistemele mixte sînt sisteme care fragmentează actul de justiție. Această fragmentare a justiției este rezultatul faptului că în contractul de muncă sportiv avem dispoziții cu privire la prestarea muncii, sponsorizare, dreptul la imagine, clauze de reziliere a contractului, clauze de transfer etc., iar această multitudine de clauze face ca el să se apropie în conținut de un contract comercial, depășind cu mult limitele unui simplu contract de muncă.

3. Sînt sisteme perfectibile, care se adaptează la schimbările ce apar în domeniul sportiv, încercînd să mențină sportul în limitele autonomiei acordate.

4. Aceste sisteme funcționează potrivit competențelor stabilite prin lege.

5. Între cele două sisteme, cel statal și cel sportiv, există o cooperare ce presupune schimburi de informații necesare pentru finalizarea procedurilor, în litigiile cu care au fost investite.

6. Prin condițiile restrictive impuse, permit exprimarea voinței libere a sportivilor în momentul încheierii contractelor, avem în vedere interdicția clauzei compromisorii în anumite sisteme legislative.

**Sisteme unitare.** Prin sisteme unitare de soluționare a litigiilor rezultate din raporturile de muncă ale sportivilor înțelegem acele sisteme în care există un singur rînd de organe ce pot fi investite pentru

a soluționa litigiile. Aceste organe cu atribuții jurisdicționale aparțin unui singur sistem juridic, de regulă sportiv, competența lor fiind stabilită prin lege sau prin voința părților, prin introducerea în contract a unei clauze compromisorii generale.

Aceste sisteme unitare sînt fie creația legislației care, prin normele adoptate, îi permite sistemului sportiv o autonomie nelimitată, fie prin permiterea unei anumite practici în domeniul sportiv care, chiar dacă recunoaște legislația statului pe teritoriul căruia își desfășoară activitatea, o ocolește prin schimbarea denumirii contractelor de muncă în *convenții de prestări servicii*, chiar dacă munca nu este un serviciu prestabil în sensul avut în vedere de dispozițiile legale [9].

Ca sistem unitar de soluționare a litigiilor de muncă ale sportivilor menționăm sistemul **Republicii Moldova**, unde dispozițiile statutului Federație de Fotbal a Moldovei, art. 58, se contrazic cu dispozițiile art. 17 din Legea cu privire la cultura fizică și sport, cu dispozițiile din Codul muncii referitoare la jurisdicția muncii, art. 354–355, precum și cu dispozițiile din Legea cu privire la arbitraj, art. 1, alin. 2, coroborat cu art. 2, toate acestea arătînd modul defectuos de gestionare a situației din domeniu și lipsa de reglementare, care au permis redactarea unor statute ambigue, echivoce, create pentru a justifica soluționarea prin intermediul arbitrajului a cauzelor cu care sînt investite.

Această confuzie creată este una „benefică” sistemului sportiv, dar dăunătoare pentru sportiv, deoarece nu oferă garanția drepturilor de angajat ale sportivului, care sînt recunoscute și garantate de lege.

Un alt sistem unitar este cel al **României**, în care de asemenea litigiile de muncă ale sportivilor sînt soluționate de către organe arbitrale sportive, tot datorită faptului că sistemul legislativ permite încheierea



contractelor individuale de muncă sau a convențiilor civile [10].

Sistemele unitare sînt, din punctul nostru de vedere, de două feluri.

- 1 – sisteme unitare exprese;
- 2 – sisteme unitare mascate.

Sistemele unitare *expresse*, în opinia noastră, sînt cele care stabilesc, potrivit dispozițiilor legale permissive, competența exclusivă a organelor arbitrale instituite în cadrul federațiilor de profil pentru toate categoriile de litigii ce rezultă din contractele de muncă ale sportivilor. Elementele pozitive al acestui tip de sistem sînt:

- soluționarea unitară specializată a litigiilor care pot fi complexe, aici avem în vedere un litigiu mixt în care vom întîlni afit aspecte specifice disciplinei sportive, cît și disciplinei muncii;

- nefragmentarea actului de justiție, chiar dacă sistemul arbitral sportiv nu se încadrează în sistemul judecătoresc statal, totuși acesta pronunță o hotărîre, soluționează cauza;

- specializarea arbitrilor este de asemenea un element important, avînd în vedere aspectul specific al activității sportive ca activitate de muncă.

Sistemele unitare *mascate* sînt acele sisteme în care arbitrajul sportiv are un caracter subsidiar, ale cărui limite sînt stabilite prin lege, dar care își revendică autonomia prin înființarea în permanență a diferitor comisii și creșterea atribuțiilor acestora, pentru a elimina instanța statală.

Un element important de subliniat este interferența dintre disciplina sportivă și disciplina muncii, faptul că sportivul desfășoară o activitate de muncă care este în același timp și sport, iar încălcarea disciplinei muncii reprezintă și o încălcare a disciplinei sportive, face ca situația să fie echivocă și să profite arbitrajul sportiv.

În general, majoritatea sistemelor de arbitraj sportiv încearcă să

soluționeze cît mai multe litigii în legătură cu activitatea sportivului, fie că aceasta privește raporturile sportive, disciplinare, fie că privește raporturile de muncă.

**Concluzii.** Analizînd sistemele mixte și sistemele unitare, considerăm că fiecare dintre ele are un aport la menținerea unui climat de legalitate, de echilibru al sistemului jurisdicțional sportiv, însă, datorită evoluției relațiilor ce se stabilesc între sportivul angajat și clubul sportiv angajator, sistemul arbitral ar trebui regîndit în așa fel încît să se țină cont de toate elementele care pot contribui la recunoașterea și garantarea drepturilor de angajat ale sportivului, dar și la specificitatea activității lucrative desfășurate de acesta, pe de o parte, iar pe de altă parte, să se reușească o delimitare clară a disciplinei sportive de disciplina muncii, care de asemenea este importantă atunci cînd vorbim de soluționarea litigiilor de muncă ale sportivilor, fiecare dintre ele atribuind competența de soluționare unor alte organe.

### Referințe bibliografice

1. L. Cheve. La justice sportive. Paris: Gualino editeur, Lextenso editions, 2012, p. 146.
2. Code de procedure civile francaise, decretul nr. 75-1123 din 05.12.1975, publicat în JORF din 09.12.1975, cu modificările ulterioare, art. 879, www.legifrance.fr; Code du travail, Livre IV – La resolution des litiges. Le Conseil Prud'Hommes, art. 1451-1463.
3. J.M. Marmayou. International and comparative sport justice. M. Colucci, K.L. Jones, editors. Sports Law and Policy Centre, Rome, Italy, 2013, p. 384.
4. Decreto-Legge, 220/19.08.2003. In: GU, nr. 192 del 20.08.2003, coordinato con D.L. 280/17.10.2003. In: GU nr. 243, del 18.10.2003.
5. O. Mazzota. Diritto del lavoro, editat de G. Iudica, P. Zatti, Giuffrè Editore, Milano, Italia, 2013, p. 145.
6. Loi relative au contrat de travail

du sportif remunere, din 24.02.1978. In: Moniteur Belge din 09.03.1978, cu modificări ulterioare, art. 9, t. 14.

7. S.V. Alekseev. International sport law. Edited by prof. P.V. Krashe-ninnikov, Moscow: Unity, 2012, p. 11.

8. O. Rymkevich. Employment relationships at national level, Russia. In: Regulating employment relationships in professional football, a comparative analysis. Edited by M. Colucci and F. Hendricks, Sport Law and Policy Centre, 2014, p. 336.

9. Codul civil al Republicii Moldova, art. 970, alin. 3. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 82-86 din 22.06.2002.

10. Legea educației fizice și sportului în România, nr. 69 din 2000, art. 14, alin. 2. In: Monitorul Oficial al României nr. 200 din 09.05.2000.